

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Головчак Марії Ігорівни
«Публічна політика реформування системи медсестринської освіти в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
(галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування)

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Дисертаційна робота Головчак М. І. присвячена розробленню теоретичних положень та обґрунтуванню методико-прикладних рекомендацій щодо публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні.

Медсестринська освіта, як складова сучасної системи охорони здоров'я, підпорядкована загальним цілям та завданням суспільства, які визначаються публічною політикою. В Україні публічна політика визначає спосіб функціонування держави та відображає загальні цінності суспільства, маючи безпосередній вплив на систему медсестринської освіти. Розуміння та аналіз публічної політики є важливим для розвитку нації, зокрема в контексті формування стратегій реформ у сфері охорони здоров'я.

Необхідність зміни підходів до реформування системи медсестринської освіти обумовлена не лише потребою в чіткому визначенні та регулюванні медсестринської практики, але й в контексті підвищення якості медичної допомоги в цілому. Недостатній доступ до якісної медсестринської освіти, нестача кваліфікованих викладачів, застарілі освітні програми та обмежений доступ до сучасних методів навчання й оцінювання є серйозними проблемами, які вимагають негайного вирішення. Важливим науковим завданням є аналіз та вивчення факторів, які перешкоджають доступу до якісної освіти, виявлення причин нестачі кваліфікованих викладачів, проблем незалучення магістрів

медсестринства до роботи викладачами та вивчення можливостей модернізації освітніх програм і впровадження сучасних методів навчання.

Ключову роль у цьому відіграє ефективна публічна політика, спрямована на реформування системи медсестринської освіти. Саме на це скерована дисертаційна робота Головчак М.І., яка присвячена удосконаленню науково-методичних та прикладних аспектів публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні. Вирішені автором у дисертації завдання дозволяють розробити комплексну стратегію реформування системи медсестринської освіти в Україні, яка включає теоретико-прикладні засади реформування, аналіз етапів становлення та реформування, удосконалення методичного підходу, створення моделі публічної політики, розвиток комунікативної культури та розробку чотиривимірної моделі взаємозв'язків "викладач-студент", "викладач-адміністрація", "викладач-викладач", "викладач-заклади охорони здоров'я". Виходячи з вищесказаного вважаємо тему роботи актуальною і перспективною для розвитку цього напрямку досліджень.

Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» «Розвиток смарт-спеціалізації «креативні індустрії» у Львівській області» (номер державної реєстрації: 0123U100401). Зокрема, автором запропоновано рекомендації для ефективного антикризового управління закладами освіти, яке передбачає не лише реагування на кризові ситуації, а й попередження їх виникнення, а також забезпечення гнучкості та адаптивності управлінських процесів.

СТУПІНЬ ОБГРУНТОВАНOSTІ ТА ДОСТОВІРНОСТІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Сформульовані Головчак М.І. основні наукові положення, висновки та рекомендації є фахово обгрунтованими. Дисертація містить чітко визначену мету, що полягає у розробленні теоретичних положень та обгрунтуванні методико-прикладних рекомендацій щодо публічної політики реформування

системи медсестринської освіти в Україні. Основні завдання дисертації є достатньо аргументовані та забезпечують досягнення її мети. Авторкою здійснено ретельне дослідження праць вітчизняних та зарубіжних вчених, у яких розкрито проблематику та закладено теоретичні основи реформування системи медсестринської освіти в Україні. Їх кількість та змістове наповнення актуалізують тематику дисертації.

У дисертаційній роботі використано різні методи наукового дослідження: аналіз та синтез, систематизації, системно-структурний аналіз, статистичний (кластерний аналіз, факторний аналіз), експертних оцінок, графічний, функціонального та логічного аналізу. Зважаючи на це, рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методології наукової діяльності можна оцінити на високому рівні.

Основні положення дисертаційної роботи розглядалися та схвалені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Достовірність наукових положень підтверджується значною кількістю опублікованих статей у наукових фахових виданнях України, статті у науковому виданні іншої держави, яке включене до міжнародних наукометричних баз даних.

Це дає змогу стверджувати, що представлені результати дослідження є обґрунтованими та достовірними. Підсумки дисертаційної роботи відповідають поставленим завданням, що сприяє забезпеченню ефективності реформування системи медсестринської освіти в Україні.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дисертаційна робота викладена на 239 сторінках, а основний зміст роботи викладений на 170 сторінках тексту. Складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота містить 36 рисунків, 16 таблиць та 6 додатків на 29 сторінках. Список використаних джерел налічує 194 найменувань.

У першому розділі дисертаційної роботи розкрито сутність поняття публічної політики та її роль у формуванні системи медсестринської освіти. Сформовано ієрархічну модель становлення та реформування медсестринської освіти в Україні, яка доводить, що медсестринська освіта в Україні відчула значні перетворення, особливо після проголошення незалежності. Таким чином, визначено та проаналізовано пріоритетні напрями публічної політики, спрямовані на реформування системи медсестринської освіти в Україні, що дозволило краще зрозуміти стратегічні завдання і перспективи розвитку сучасного медсестринського освітнього сектору в країні.

Другий розділ присвячений аналізу поточної ситуації та необхідності зміни підходів до реформування системи медсестринської освіти, що обумовлено потребою в чіткому визначенні та регулюванні медсестринської практики. На основі цього деталізовано методичний підхід до реформування системи медсестринської освіти та медсестринства в умовах невизначеності, що робить його більш практичним та адаптивним. Розроблено чотиривимірну модель взаємодії викладачів зі студентами, адміністрацією, викладачами та закладами охорони здоров'я на основі виокремлених компонент підтримки, партнерства, співпраці, наставництва, відкритості, поваги, довіри, комунікації та саморозвитку.

У третьому розділі підкреслено важливість комплексного підходу до вирішення проблеми формування комунікативної культури. Визначено необхідність створення інноваційного та конкурентоспроможного медсестринського кластеру у сфері реформування системи медсестринської освіти в Україні. Запропоновано короткотермінову програму розвитку комунікативної культури у студентів фахових медичних коледжів, яка ґрунтується на сучасних методах та підходах, що використовуються у міжнародній практиці. Актуалізовано дуальну та інклюзивну освіту в публічній політиці реформування системи медсестринської освіти в Україні. В рамках дослідження даного розділу також було розглянуто сучасні вектори розвитку публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні

такі, як академічна доброчесність, диджиталізація з цифровізацією та бренд викладача.

Запропоновані висновки і рекомендації логічно впливають із положень дисертаційної роботи. В межах усіх розділів і підрозділів дисертації простежується логічно послідовне та обгрунтоване вирішення завдань дослідження, зокрема, щодо формування та розвитку теоретичних положень та методико-прикладних рекомендацій щодо публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні. Таким чином можна зробити висновок про те, що дисертація є завершеною науково-дослідною роботою із логічно зв'язною, цілісною композицією, науковим стилістичним наповненням та авторською манерою викладення матеріалу.

НАУКОВА НОВИЗНА РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Розроблено чотиривимірну модель, яка враховує динаміку взаємодії між визначеними пріоритетними напрямками публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні та аналізує взаємозв'язки викладача зі студентом, адміністрацією, викладачем та закладами охорони здоров'я на основі виокремлених компонент підтримки, партнерства, співпраці, наставництва, відкритості, поваги, довіри, комунікації та саморозвитку, що забезпечуватиме комплексний підхід до розуміння і оптимізації взаємозв'язків у публічній політиці реформування системи медсестринської освіти, відображаючи потреби та вимоги сучасного суспільства;

2. Удосконалено методичний підхід до реформування системи медсестринської освіти і медсестринства в умовах невизначеності, який на відміну від існуючого зосереджується не лише на реагуванні на кризові ситуації, але й на превентивній функції, забезпечуючи гнучкість та адаптивність управлінських процесів, і дозволяє сформулювати рекомендації для ефективного антикризового управління;

3. Удосконалено модель публічної політики реформування системи медсестринської освіти, яка на відміну від існуючої, передбачає конкретизацію та застосування інструментів участі громадськості у формуванні та реалізації

політики, що сприятиме забезпеченню відкритості, прозорості та врахуванню інтересів стейкхолдерів у процесі реформування системи медсестринської освіти;

4. Удосконалено підходи до формування комунікативної культури у сфері реформування системи медсестринської освіти в Україні, яка попередньо була представлена лише фрагментовано, запропоновано комплекс заходів для систематичного покращання навичок спілкування, емпатії та готовності студентів до самостійної медсестринської практики, що визначить передумови утворення інноваційного та конкурентоспроможного медсестринського кластеру в Україні.

5. Набули подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні, зокрема, окреслено та уточнено підходи до визначення дефініцій таких понять, як «публічна політика», «публічна політика у сфері охорони здоров'я», «формування політики», «медсестринська практика», який на відміну від існуючих включає науковий підхід до трактування поняття «система медсестринської освіти» як комплексної структури навчання, спрямованої на підготовку висококваліфікованих фахівців, з метою забезпечення високого рівня знань, навичок та компетентностей у сфері догляду за пацієнтами й забезпечення їхнього фізичного та психологічного благополуччя.

6. Набула подальшого розвитку ієрархічна модель становлення та реформування медсестринської освіти в Україні, яка доводить, що медсестринська освіта в Україні зазнала значних перетворень, особливо після проголошення незалежності. Визначено та проаналізовано пріоритетні напрями публічної політики, які спрямовані на реформування системи медсестринської освіти в Україні, що дозволить сформулювати стратегічні завдання і перспективи реформування системи медсестринської освіти в Україні.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості покращення системи медсестринської освіти в Україні за рахунок

впровадження рекомендацій, розроблених на основі власних наукових досліджень. Наукові рекомендації та висновки, отримані в дисертації, були враховані й використані КЗВО ЛОР «Львівська медична академія імені Андрея Крупинського», Департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії Міністерства охорони здоров'я України», Національним університетом «Львівська політехніка», що засвідчує їх прикладний характер.

ПОВНОТА ВІДОБРАЖЕННЯ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЯХ

Дисертанткою опубліковано 15 наукових праць. Загальний обсяг опублікованих праць – 6,75 друк. арк., з яких особисто автору належить – 4,5 друк. арк. Зокрема, 6 статей у наукових фахових виданнях України (з яких 6 – публікації у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних), 1 стаття у науковому виданні іншої держави, яке включене до міжнародних наукометричних баз даних.

Основні положення дисертаційної роботи розглянуто та схвалено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Значення нових стандартів вищої освіти в підготовці медичних кадрів в Україні» (9 жовтня 2020 року, м. Київ); «Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм» (19 березня 2021 року, м. Кременчук); «Вища освіта та практика медсестринстві» (21 жовтня 2021 року, м. Житомир); «Актуальні питання запровадження інтерактивно-інноваційних форм навчання у ЗВО медичного профілю» (28 травня 2021 року, м. Львів); «Розвиток публічного управління в контексті європейської інтеграції України» (28 квітня 2023 року, м. Львів); «Публічне управління та інновації» (22–23 червня 2023 року, м. Львів); «Академічна доброчесність: практичний досвід» (8 квітня 2021 року, м. Хмельницький); «Розвиток управлінських систем та механізмів адміністрування у контексті вступу України до ЄС та забезпечення економічного зростання» (05 квітня 2024 року, м. Львів).

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Щодо зауважень та положень дискусійного характеру, то можна вказати на таке:

1. Авторкою здійснено дослідження нормативно-правового забезпечення як напряму публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні, але недостатньо представлено хронологічний аналіз, тенденції та початковий стан реформування системи медсестринської освіти в Україні.

2. У підрозділі 1.2 слід ретельніше обґрунтувати яким чином покращення медсестринської освіти конкретно впливає на загальний стан здоров'я населення та якість медичних послуг.

3. У роботі (рис. 1.10) необхідно докладніше розглянути вплив зовнішніх чинників, таких як війна та пандемія COVID-19, на процес реформування та те, які саме механізми й стратегії були впроваджені для адаптації до таких умов.

4. У підрозділі 3.1 варто було б обґрунтувати доцільність факторного аналізу зі згадкою декількох подібних випадків та посилань на відповідну літературу.

5. Позиції у Списку використаних джерел потрібно б було привести до єдиного стандарту, зокрема формат опису нормативно-правових документів.

Загалом, вищезазначені зауваження жодним чином не применшують наукової та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ПРО ДИСЕРТАЦІЙНУ РОБОТУ

Дисертаційна робота Головач Марії Ігорівни «Публічна політика реформування системи медсестринської освіти в Україні» написана українською мовою та оформлена відповідно до чинних положень, норм та правил. Вона виконана на високому науково-теоретичному рівні, а одержані автором в процесі дослідження результати характеризуються науковою

новизною та мають теоретичну і практичну цінність. У дисертаційній роботі розв'язано актуальне наукове завдання щодо розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні. Дисертаційна робота є завершеною кваліфікаційною науковою працею та відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» зі змінами та доповненнями.

Усе вищевикладене дає можливість зробити висновок про те, що автор дисертаційної роботи Марія Головчак заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування (галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування).

Рецензент,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри регіонального та
місцевого розвитку
Національного університету
«Львівська політехніка»

Ористлава СИДОРЧУК

Підпис Сидорчук О.Г. засвідчую

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»
кандидат технічних наук, доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ